

TELEGRAFUL ROMANU.

Nr 95. ANULU XVI.

Telegrafulu este de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la expeditura foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catre expeditura. Pretulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 ann. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru intei ora cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a ora cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Sabiu, in 21 Novembre (3 Dec.) 1868.

Eveneminte politice.

Cestiunea nationalitatilor delegata in intielesulu propunerii lui Deák e de primulu interesu in tempulu de fatia. Pre catu ne ierta impregiurările vomu reproduce diferite cuventări in acesta cestiune rostite in diet'a Ungariei, spre a se pute vedé cum fu cuprinsa din diferite parti.

Cestiunea uniunii inca e desbatuta si primita. Cu ocaziunea desbaterei aceste'a Rannicher au propusu cá legea acést'a sa se inapoieze ministeriului; iera Macelariu trage la indoiea legalitatea uniunii.

Interpelatiunea ce o facu Zsedenyi in delegatiunea ungeresca in privinti'a Romaniei, o raspunde in loculul d. Beust bar. Orczy, departandu (regimulu) dela sine ori-ce intentiune, de a ocupa principatele dunarene si constatandu numai pericolulu pentru pace din armările cele neindatinate acolo.

Din Romani'a se adeverece scirea latita de vre-o doue dile, ca I. Bratianu si intregu ministeriulu a demissionatu. Noulu cabinetu se compune din urmatorii: Dimitrie Ghic'a presiedinte, Cogalniceanu, Vasile Boierescu, Eraclide, Alessandro G. Golescu si colon. Duc'a.

Diet'a Ungariei.

Siedinti'a (casei de josu) din 20 Nov. Dupa autenticarea protocolului si dupa unele incurse se asterne o prepunere spre decisiune, in care se cere, cá dela 1 Ianuariu 1869 sa se sterga vam'a, ce se platescu in unele locuri la drumuri si la poduri. Urméza raportulu comisiunei centrale despre proiectulu procedurii civile. Se cetescu a trei'a ora proiectele de lege despre darea personala si despre accisele cárnei si vinului.

Dupa aceste'a vine la ordinea dilei continuarea desbaterei speciale a proiectului de lege despre educatiunea poporulu. La § 23 face Jul. Swarz o propunere, carea in sa dupa o discussiune mai indelungata, cade, si se primescu §-ulu din testulu comisiunei.

Desbaterea cea mai interesanta din siedinti'a acést'a s'a incinsu asupr'a § 64. Ací ia mai intai cuventulu V. Babesiu si prin o vorbire mai indelungata plina de zelu si de spiritulu dreptatiei si egalitatiei arata, ca prin o decisiune a §-lui acestu'a se vateama principiulu de egal'a indreptatire si reciprocitate fatia cu nationalitatile nemagiare, si anume prin decisiunea din aline'a 3., carea suna: „in care scola limb'a instructiunei nu e cea magiara, acolo limb'a magiara are sa se propuna cá studiu obligatu.“ Vorbitoriulu afla decisiunea acést'a de necorespondentore si nefolositore si dice, ca mai bine e a se lasa diferiteloru comune voia libera intru alegerea unei limbi, care sa fia obligata afara de limb'a propunetorie, si acést'a sa se reduca la tote scolele, prin urmare si la scolele germane si magiare si asiá sa atarne dela voia libera a diferiteloru comune nemagiare a-si alege limb'a cea magiara seu alta limba; iera cumca se voru nesu a introduce si a invetiá si limb'a magiara e lucru firescu, de ore-ce au lipsa de ea cá de limb'a statului; dara sija sa nu fia.

Pentru aceea e de parere, a se modifia aline'a amintita intr'acolo: ca „sa se propuna inca si alta limba dintre cele usitate in concernintele tienutu, carea va corespunde mai vertosu trebuintiei poporulu si se va alege de auctoritatea comunale.“

Mai incolo dice Babesiu cu privire la aline'a a 6- ea din § amintitu, intre altele ca, si celelalte natii si nationalitati din patria afara de cea

magiara au istoria loru nationale propria, si deca vomu sa fimu ecitabili seu chiaru drepti, trebuie sa recunoscemu, ca este de lipsa cá pre langa istoria patriei, intru carea se cuprinde si istoria nationalitatiei magiare, in scolele populari superiori nemagiare sa se mai propuna cá studiu de sine si istoria si geografia propria nationala. Pentru aceea propune, a se adauge la aline'a a 6-a inca si epietulu „nationala.“

Dupa acést'a C. Tisza in o vorbire plina de espressiuni atingatore de personalitate, dice intre altele, ca nu se mira de Babesiu, deca nu iubescu limb'a magiara, pentru ca acel'a nu au crescutu in astfeliu de scoli, in care sa fia domnitulu limb'a magiara si in care sa fia auditu vre-odata jeluirea, ca de ce nu se invatia si limb'a magiara. Apoi denega vorbitoriulu istoria celoru-lalte natii, afara de cea a nationalitatiei ungeresce.

Sig. Borlea spriginescu prin vorbirea sea propunerea lui Babesiu, dicendu in fine, ca prin espressiuni vatematore cá ale lui Tisza si prin suspiciuni nici odata nu se voru pute silu deputatii romani sa parasescu aপরarea drepturiloru si pretensiuniloru drepte.

Hodosiu spriginindu propunerea lui Babesiu aduce in vorbirea sea inainte, ca aici nu trebuie vorbitu din punctu de vedere alu nationalitatiei, ci alu culturei; si tocmu pentru acést'a nu trebuiescu silite scolele nemagiare, a instrua in limb'a magiara.

Mileticiu declara, ca in intielesulu art. XXV din an. 1790 serbiu au dreptu, a otari ei insisi obiectele predande in scolele loru pentru ca acést'a e o emenare din autonomi'a loru confessiunale.

Fatia cu Tisza declara vorbitoriulu, ca serbiu din Ungari'a au istoria loru propria nationala, pentru ca istoria loru nu datéza numai din diu'a aceea, candu au emigratu in Ungari'a.

In fine venindu la votare propunerea lui Babesiu, cade, si se primescu § 64 dupa testulu comisiunei.

Asemenea se respinge si o alta propunere a lui Babesiu cu privire la normarea obiectelor de invetiamentu pentru scolele civice, despre care tractéza § 74 — si asiá se primescu in siedinti'a acést'a §§-fii din testulu comisiunei pana la § 79 fara schimbare.

In siedinti'a (casei de josu) din 21, Novembre e la ordinea dilei proiectulu de lege privitoriu la instructiunea populara. O desbatere mai indelungata au fostu asupr'a unei propuneri din partea dep. Schwarz privitore la inmultirea lefiloru pentru profesorii de preparandia, carea venindu la votare, cade. O alta discussiune mai viua se incinge la § 123. asupr'a unei propuneri din partea lui Manojloviciu, privitore la impartirea tierii in districte scolare; dara si acést'a fu respinsa, primindu-se ameuamentulu lui Luszinsky la §fulu amintitu „ca numai capital'a forméza unu cercu scolaru deosebitu“. Cei'a-lalti §-i se primescu preste totu cu pré putiene modificatiuni neesentiale.

Siedinti'a (casei de josu) din 22 Nov. Dupa autenticarea protocolului cetesce Ladis. Kovács referatulu comisiunei in privinti'a reorganizareii biroului stenograficu. Amesuratu propunerei lui P. Nyáry, care e spriginita si de Deák, se respinge propunerea comisiunei, — pentru ca s'au abatutu dela decisiunile de mai inainte ale casei, inmultindu si membri si sum'a biroului amintitu, — si se insarcineza presiedintele, a denumi personalulu in sensulu decisiuniloru mai de inainte.

In fine se impartu sedulele pentru alegerea membriloru comisiunei in caus'a Fiumei.

In siedinti'a (casei de susu) din 23 Novembre se publica legile sanctionate despre complanarea cu Croati'a, despre stergerea lezei de usura si despre adausulu creditulu pentru ministrulu de interne, se cetescu nuntiele casei de josu in privinti'a legiloru despre tarifa vamala pentru Dalmati'a, despre darea personala si despre darea consumulu de vinu si de carne, si in fine despre decisiunile privitore la biroulu stenograficu si la modificatiunile din legea procedurii civile.

La sfersitu se aduce la cunoscutia sosirea unoru magnati din Croati'a si ca cei'a-lalti inca voru sosi preste patienu.

Siedinti'a (casei de josu) din 23 Nov. Dupa autenticarea protocolului si dupa unele incurse presentéza Jul. Cauz in numele comisiunei finantiale referatulu despre control'a datoriei inca neasiediate a statulu, pensiunile comune si budgetulu ministrulu de finantia.

Se cetesce a trei'a ora proiectulu de lege privitoriu la instructiunea populara. La proiectulu de lege despre procedur'a civila se primescu modificatiunile propuse de comisiunea de codificatiune. Se cetesce referatulu comisiunei centrale despre proiectulu de lege privitoriu la regularea uniunii cu Transilvani'a, — si se da la tipariu.

Dupa aceste'a urméza pertractarea despre budgetulu ministrulu de codificatiune, carele dupa unele discussiuni se primescu dupa testulu comisiunei.

Proiectulu de lege despre espropriatiune venindu la pertractare se primescu preste totu cu putiene modificatiuni neesentiale.

Pre siedinti'a urmatore se pune la ordinea dilei legea nationalitatiloru.

In siedinti'a dela 24 Novembre, dupa autenticarea protocolului cetesce bar. Kemény reportulu comisiunei drumulu de feru in privinti'a proiectulu de lege a drumulu de feru Oradea-mare—Brasiovu. Em. Csengerly cetesce raportulu comisiunei centrale asupr'a lezei interconfessiunale. Sectiunea recomanda cu acesta ocaziune regimulu, sa presenteze in sessiunea viitoria a dietei unu proiectu de lege pentru egal'a indreptatire a tuturoru confessiuniloru.

Dupa acést'a presied. face cunoscutu casei, ca au sositu deputatii croati la dieta, cari dupa vre-o cate-va minute si sosescu in sala, fiindu condusi de cuestoru. Primirea loru era petrecuta de entusiastice aclamari. Dupa ce s'au asiediatu in partea drepta a salei se radica Vakanovics si se adreséza cu o cuventare in limb'a croata cátra casa, si dupa acést'a predá presiedintelui credentialele sele si ale celoru-lalti membri croati. Presiedintele raspunde si acestui'a apoi raspunde in limb'a magiara Zsuvics. In aceea si siedintia se alegu dintre densii patru membri pentru delegatiunea ungeresca.

La ordinea dilei vine cestiunea nationalitatiloru; inainte de acést'a asterne Macelariu urmatóru:

Proieptn de rosolutiune.

Considerandu, ca Ungari'a, Croati'a Slavoni'a si Dalmati'a, precum si marele principatu alu Transilvaniei compunu statulu de sub corón'a santulu Stefanu;

Considerandu, ca aceste tieri si anume Transilvani'a si Ungari'a, in puterea santiunei pragmatice si pre temeulu mai multoru diplome si legi mai noue si mai vechi de dreptu publicu, s'a bucuratu pururea de guvernamenta si legelatiune autonoma, separata!

Considerandu, ca intre Transilvani'a si cas'a domnitória, pre temeulu sanctionei pragmatice primite de diet'a Transilvaniei la 1722 si inarticulate

la 1744, totu deun'a a sstatu asemene lagatura, cá si intre dinasti'a s' Ungari'a;

Considerându, cá dupa unitatea de interesu intre tierile sorori Ungari'a si Transilvani'a nu numai pentru presinte, ci si in viitoru este de lipsa si de doritu o unione mai strinsa decátu cea personale, basata pre sanctiunea pragmatica;

Considerându, ca art. I. de lege alu dietei din Clusiu dela anulu 1848, si deca elu n'ar fi atacabile nici din punctu de vedere formale nici materiale, nu este decisiunea unui corpu reprezentativu alu poporului, ci a unui corpu feudale,

Considerându, ca ide'i fundamentale a unei mai strinse unione intre aceste doue tieri sorori nu póte se jaca in decisiunea unui corpu feudale, ci numai in conditiunile unei mai eficaci desvoltatiuni materiale si spirituale ale popóreloru locuitorie intr'aceste tieri;

Considerându, ca astfelu de unione numai atunci póte se fie salutaru si duratoru, deca la regularea ei definitiva se va tiené socotéla de interesele poporatiunei nu numai a uneia; ci si a celeia lalte;

Considerându, ca ucést'a numai asié este cu potintia, deca nu numai un'a, ci si ceea laltu tíera va avé corpu seu representativu;

Considerându, ca capacitatea de o deslegare fericita a acestei cestiuni nu póte compete eschisimvinte reprezentantie populului neci uneia, neci altei tieri de sine singure, ci numai ambeloru între sine, de o porriva;

Considerându, ca Transilvani'a níci la 1848 n'a avutu, nici astadi nu are reprezentantia a poporului;

Considerându, ca o lege electorale necesaria pentru infintiarea unui corpu representativu, privindu referintie de dreptu publicu ale Transilvaniei dupa 1848, este posibilu numai pre calea unei resolutiuni maiestaticé;

Considerându, ca o resolutiune maiestatica de astfelu, a cărei'a indreptatire se motivéza prin neincungiurabilitatea ei, nu numai nu stá in contrastu cu principiile dreptului naturale ale constitutionalismului, ci este chiar conditiunea prealabile a acestuia, si cá atare cu atáta mai multu este justificata, cu câtu mai multu cuprinde ea in sine materialminte recerintie constitutionalismului;

Considerându, ca astaci acestoru recerintie ar respunde mai veritoru spiritulu articulului V. de lege din anulu 1848 dela Posionu;

Considerându, ca chiamarea legelationei nu póte fi, a stá cu máne legate prin decisiunile timpului trecutú si a subordiná legii interesulu poporului, prin urmarea trecutulu viitorulu, scopulu medilocului; ci chiamarea ba chiar detorintia ei este, a aduce legi in favórea poporului;

Dupa tóte acestea considerându ca proiectulu de lege de pre tapetu stá in dreptu contrastu cu cele insirate, —

Cas'a sa se pronuncia prin Resolutiune:

Ca ea între impregiurările constatórie, nu se apuca de desbaterea proiectulu de lege propusu de ministeriu in caus'a unionei între Transilvani'a, si Ungari'a. Cu o cale cas'a si declara dorintia ca regimulu respundiatoriu, cu incuviintiarea Maiestátei Sele, sa mijlocéscu câtu mai curendu conchiamaarea unei diete nóve in Transilvani'a pre temeiulu unei legi electorale compuse dupa principiile articulului de lege V din Posionu de la anulu 1848, si contielegerea ambeloru diete se faca posibilu regularea definitiva a acestei cestiuni.

Datu din Pest'a in anulu 1868.

(Urméza 19 subscrieri.)

Dupa acést'a aduce Fr. D e á k in cestiunea **nationalitatiloru** uno proiectu specialu. Elu dice:

Proiectulu ce-lu depunu eu pre més'a casei in cestiunea nationalitatiloru, consuna in multe puncte cu celu alu comisiunei centrale. Nu consuna insa cu acést'a in privintia economica. Mai departe in privintia logica si in fine in mai multe puncte, dupa cari eu amu o opiniune, ce diferesce de cea a comisiunei.

A-siu puté sa-mi aducu parerile mele la desbaterea speciale a §§-loru singuratici din proiectulu comisiunei; insa fiindu ca eu chiaru si testulu proiectulu de lege l'asiu schimbá in unele privintie, punendu unele din cele ce le dice comisiunea la inceputu, la finea proiectulu, nu-mi remáne al'ta decátu sa iéu acum cuventulu inainte de desbaterea speciale.

Tempulu e scurtu. Cu oratiuni lungi nu voi sa peteciu tempulu acestu scurtu. Simplu voi sa spunu ca convingerea mea e, ca in Ungari'a nu numai o natiune politica esista; unitaria, nedespartita, cea ungu éscu. — Si toti cetatienii statulu unguuri suntu egalú indreptatiti. Cella-laltu principiu, pre carele-lu confesezu e acela ca egal'a indreptatire in privintia limbilora usuale in tíera, numai intr'atát'a póte fi supusa unei reguli deosebite, pre cátu acést'a se va recere de unitatea imperiului, de regimú si administratiune, precum si de unu cursu rapede alu justitiei.

Dicu mai departe, ca ceea ce are sa se intemple in numele statulu in consecuintia cu unitatea tieri, nu póte sa se intemple decátu in un'a limba a statulu, asiá dara in limb'a magiara.

Prin urmare eu dechiaru, ca limb'a discussiuniloru in legistatiunea Ungariei si preste totu a intregéi activitáti parlamentarie trebue sa fia cea unguéscu. Legile trebue sa se desbata si compuna in limb'a unguéscu, dara pre lângu acést'a sa se edea legile si pentru nationalitatile singuraticé ce locuiescu in tíera si in limbile lor, limb'a regimulu trebue sa fia in tóte ramurile cea unguéscu, precum e acum. Cu tóte aceste nu me spariu deca in municipie, comune si bisericii se va aplicá limb'a fia-cárei nationalitáti, asemenea la justitia, fara de a vedé unu periculu pentru principiuu statoritu de mine indata la inceputulu espusetiunei mele. Nu voi sa-mi intarescu asertiunea mai de aprópe, pentruca deca aru fi de lpsa, voi face acést'a la incheierea desbaterei, unde si asi'a amu cuventulu din urma.

Nu mai o observare mai amu de facutu in privintia procederei la justitia de instántia prima. Eu a-siu fi gat'a si a-siu dorí, cá unde suntu mai multe limbi protocolarie, sa se desbata in limb'a protocolulu, pentruca in acést'a nu vedu urmári periculose pentru principiuu susu amintitu si dicu ca e convingerea mea, ca noi acést'a trebue sa o facemu neincungiuratu, deca voimú sa introducemu in Ungari'a institutul juriloru, pledarea verbale si publicitatea.

Idé'a, ca acolo unde locuitorii nu suntu unguuri procesulu sa curga in limb'a unguéscu, nu afliu nici decum sa fia in interesulu natiunei unguéscu, ba nici ca se póte pune in lucrare.

De altmintrea, fiinduca mie mi etare de unu resultatu, lasu parerea comisiunei in valóre, ca acum sa se sustiena usulu de pâna aci, pâna cându se va fi pusu in lucrare principiuu verbalitátei si alu publicitátei. Avendu convingerea, ca indata ce se va fi pusu in lucrare, publicitatea si verbalitátea, procederea in limb'a nationale va resultá cá o consecuintia necesaria si cas'a va trebui sa concéda atunci si form'a de lege.

In fine a-siu voi sa facu o paralela cu privire la logic'a între propunerea comisiunei si propunerea mea. Propunerea comisiunei pune in fruntea definitiuniloru sele principiuu, ca nationalitatile suntú egalú indreptatite; si mai departe totu ce e in privintia aplicárei limbeloru singuraticé ese cá exceptiune. In definitiunile aceste ce urméza mai de parte nu se dice ca limb'a parlamentaria sa fia cea unguéscu si asiá in consecuintia aru urmá din logic'a propunerei comisiunei, ca fia care deputatu póte in dieta vorbí in limb'a lui, ceea ce de siguru nu a fostu intentiunea comisiunei.

Firesce ca din spiritulu propunerei intregi s'aru puté deduce interpretatiunea cea adevérata, insa la ce sa nu primimú indata o decisiune chiara in lege, carea sa nu fia supusa nici unei indoieli? Dara nu voi merge mai departe in a intári propunerea mea, cu atátu mai putienu, cu cátu aceea in cea mai mare parte consuna cu propunerea comisiunei.

Remáne cá inalt'a casa se decida, deca propunerea mea e de a se desbata numai decátu séu mai întâiu sa se dea in tipariu.

Se decide a se dá in tipariu si sa deschide desbaterea generale asupr'a proiectulu recomandatú de comitetulu centrale.

Dr. Alesandru M o c i o n i e cuventulu: *)

De ór'a ce mi-am luatú indrasnéla se asternu o contra-propunere, Onorat'a Casa se-mi permita a o si motivá in contr'a testulu de la comisiunea centrale.

Mi pare reu ca desfasiurarea pareriloru mele nu póte fi asié de scurtu, cá-si a antevorbitoridulú,

*) Dupa „Albin'a“.

a binemeritatulu deputatu din cerculu centrale a o-rasiului Pest'a, — de aceea ceru stimat'a atentiune casei.

Pâna a nu intrá in materia, nu potú retacé, á- cea dorintia sincera ca, pre cátu de cu bucuria am inceputu di'u'a de astadi, totu asié de cu bucuria si spre multámire comuna se si finimú — cu ajutoriulu lui Ddieu — desbaterea acestui obiectu.

Marturisescu, On. Casa! ca voindú sa motivezu contrapropunerea mea, nu facu acést'a fára de óresi-care ingrigure, cáci dupa desbaterile in sectiuni potú sa sciu déjá cumca prin acestu pasu alu meu facu opusetiune barbatiloru de statu atátu de eminenti si de esperti; — nu potú face acést'a fora de óresi-care ingrigure, cându iéu in socotintia a- cea desproportione, ce esiste între greutatea problemei si între slabele mele facultáti. (Se audimú!)

Cestiunea e seriósa, seriósa si de multa importantia, iéra consecintiele ei nu se potú prevedé.

Importantiei acesteia i este egalá cea respunsabilitate mare, carea cu tóta greutatea apésa astadi pre fie-care deputatu: — si este consciintia viva a acestei respunsabilitáti, carea mi face de detorintie asternerea unei contra propuneri.

O. Casa! Se voru fi gasindu si de aceia — nu vréu sa dicu ca in asta casa, ci in tíera — cari de a dreptulu si neconditionatú néga cá ar esiste o cestiune de nationalitate si cumca ideia nationalitatéi ar fi sositú si preste otarele tierii nóstre. Marturisescu, ca n'afli de lipsa a pasi cu argumente in contr'a acestor'a, cáci nu mi-ar fi cu potintia sa convingu eu cu argumente, pre aceia, pre cari nu-i potú convinge faptele, — de aceea motivarea mea o adresezu numai acelor'a, cari recunoscú existintia cestiunei de nationalitate si cari prin urmare au si intentiunea a o deslegá.

Fiindú ca parlamentulu se dice infalibilu cátu e pentru forma, si inzestratu cu putere deplina, — de aceea in deslegarea acestei cestiuni, precumu si in cele lalte, póte alege între dóue cái, si adeca ori ca parlamentulu are de cugetu a deslegá cestiunea pre bas'a dreptátei,

ori ca abstragendu de la dreptate, vré s'o deslege numai — nu voi dice: dupa volnici'a, ci — dupa otarirea maioritátei purcésa din vointi'a ei libera. (Strigári: Dóra n'o va deslegá dupa voi'a minoritátei?!)

Casulu de in urma nu-mi este iertatu sa-lu presupunu despre camer'a repreentativa, si neci lu voi presupune; caci in acestu casu ar fi de prisosú ori-ce discussiune, de órece volnici'a este nemarginita, in tocm'a poderii imaginatórie a omulú, si asié e indaru, a luptá cu argumente contra ei.

Dreptaceea voi sa credu cumca Onorat'a Casa vrea se deslege cestiunea pretensiuniloru nationali pre bas'a dreptátei, între marginile intregitátei politice si teritoriale a tierii. Fiindú asié, deslegarea cestiunei depinde — dupa parerea mea — de la trei conditiuni principali.

l reptulu, este pururea effluinti'a esentiei pretensiuniloru, pentru cari esiste acelu dreptu; de aceea la deslegarea acestei cestiuni conditiunea prima — dupa parerea mea — este: ca se aducemu la evidintia, cari suntú pretensiunile indreptatite ce izvorescu din esintia ideii de nationalitate?

A dóua conditiune principale la deslegarea cestiunei este aceea, ca (ori-care ar fi convingerea nóstra in asta privintia, ori cari ar fi pretensiunile indreptatite) se permitemu ca aceste pretensiuni suntú la o natiune totu asiá de naturali cá si la al'ta; avendu natura egalá, naturalminte pretindú si scutu egalú in fati'a legii, si astfelu sa li recunoscemu principiuu egalitátei.

A trei'a conditiune este conformitátea scopului.

Asiá trebue se otarimú aci, cá principiile odata primite se nu remána o salute numai pre chartia, ci sa devina fapta pre cátu numai se póte cu privire la relatiunile etnografice ale patriei nóstre.

Avemu naintea nóstre dóue proiepte, vreu se dicu trei. Aceste trei proiepte d'ferescu între sine asié de tare in privintia basei, dreptiunei si scopului, principiile cuprinse in ele suntú atátu de contrarie, in cátu eu nu vedu in densele de cátu numai unu punctu de convenire, numai intr'unu punctu se intalnescú, si acést'a este íntregitátea teritoriala si política.

Cá se me precepti mai bine; afli de lipsa a premite cumca, conformu conditiuniloru ce le-amu pomenitú, eu la acestu obiectu facu distingere între principiile fundamentali si principiile de conformi-

tate. Aceste din urma, se potu aplică în desclinate moduri, fără se vîna în contradicere cu egal'ă îndreptăţire a naţionalităţilor. Acéşt'a o spunu din capulu loculu pentru cá sa nu fiu silitu la repeliri în decursulu vorbirei mele.

Simtînu de naţionalitate este asié de vechiu cá si natiunile, iéra acestea a buna séma voru fi atâtu de vechi cá si însusi genulu omenescu. Nóna este numai ide'ă de natiionalitate. De vomu învrednici de atentiune acele batalii si revoluitiuni, alu căror'ă teatru fu Europ'a, desclínit de la diecenitul alu treile alu seculu acestu'ă; — de vomu consideră miscamintele. ce se petrecu în Greci'a, Belgiu, Munteni'a si Moldov'a, Poloni'a, Russi'a, Prussi'a si Germani'a, Scandinavi'a, Schleswig si Holstein, remanendu aici în patri'a nót'ă: nu se póte sa nu precepem cumca aceste miscaminte tóte, nu suntu alta de câtu effluiti'a unei idei fundamentale, nu suntu alta de câtu aplicarea la timpu si la relatiuni locali a unui aceluia-si principiu fundamentalu, nu suntu alta de câtu singuratecele fractiuni din aceea-si unitate.

Fie ori câtu de diferitorie singuratecele scene în acésta drama a strasformării generali, fie ori câtu de contrarie în fondulu si în directiunea si în scopulu ce caracteriséza singuratecele fase: esperint'ă cotidiana ni o spune, ca popórele Europei de câte ori nisuiu sa ajunga acusi pré bas'a dreptulu istoricu acusi pré bas'a dreptulu naturalu, ici cu medilóce legali colé cu medilóce revoluitonarie, acum sub numirea de constituționalismu, apoi în aliántia cu puterea absoluta, cându prin égala îndreptăţire si alta data prin nedependintia si suprematia, — purure ide'ă natiionalitátei le a îmbolditu, dorint'ă de a-si asecurá existintia si desvoltarea individualitáti natiionale.

Acéşt'a este ide'ă fundamentale a fiecárui miscamentu, acéşt'a este ide'ă fundamentale a tútoru miscaminteloru câte se petrecu astadi în Europ'a.

Aflu de prisosu a desfasurá acéşt'a mai pre largu si a dovedí cu esemple, căci noi cu totii suntemu în foculariulu acestoru miscamente, — si procesulu reconstituirei imperiulu austro-ungurescu este o „camera obscura“ în carea cu fidelitate se oglindéza acéste aparitii de ori-ce colóre si tendintia.

Dara, déca esperint'ă ne învatia, ca ide'ă natiionalitátei nu este decátu disint'ă de a asecurá existintia si desvoltarea individualitáti natiionale; apoi de alta parte conceptulu natiionalitátei ne conduce necesariaminte tocma la acésta convingere.

Natiionalitatea, — fiindu universitatea ómeniloru pre cari originea, topografi'a, istori'a si prin urmare legamentulu limbii si impreuna strinsu la olalta, carele cuprinde în sine simburile desvoltárei morali, si de óre-ce are consciintia despre acéşt'a, — din aceste cause este o persóna, o persóna juridica.

Acésta persóna juridica, cá tóte persónele, si-are naturalminte interesulu seu primu si celu mai sântu, adeca sustienerea existintiei sele proprie.

Deci subiectulu pretensiuniloru natiionali în ordinea prima nu póte sa fia unu individu séu altulu, nici toti laolalta, ci numai natiunea cá atare. Nu sciu déca în asta privintia voui intempiná consentimentulu majoritátei din asta on. casa, dara déca s'aru gási de acei'a, cari aru crede cumca acéşt'a nu numai nu e bine, ci e si periculosu, atunci s'aru nasce întrebarea: ore avemu noi puterea de a împedeca?

În asta privintia aflu de lipsa a examiná: cari suntu causele ideei de natiionalitate? — Eu destingu patru cause, anume două esterne si două interne.

De cause esterne consideru principiulu suveranitatiei poporulu si principiulu de egalitate. Acestea au petrusu la popóre si n'au putulu remané fără de influintia, căci natur'a interna a omulu i-lu îndemna spre imitatiune. Între causele interne însiru progresulu celu mare pre terenulu culturei, de alta parte directiunea democratica a constituționalismulu.

(va urmă în nrulu viitoriu).

În siedintia acéşt'a mai vorbira Bartal contra proiectulu minoritátei, Dimitrievics pentru project. minor. Ludov. Simonyi pentru propunerea lui Deák.

În siedintia din 25 Nov. se continua desbaterea dupa unele interpelatiuni si alto afaceri mai merunte si vorbece

Tri fun a ti u pentru proiectulu minoritátei. Din vorbirea, ce o tiénu ministrulu de culte bar. E ö t v ö s în siedintia de astadi despre legea natiionalitátoru, impartásimur armátorele:

Cei ce au vorbitu pâna acum au manecatu din punctulu de vedere alu singurateceloru natiionalitáti. Eu acéşt'a nu o aflu de corectu, mai întâiu, pentru ca aici nu siedu deputatii singurateceloru natiionalitáti, ci deputatii tieiei; a dóru'a pentru ca cestiunea natiionalitátoru e cestiunea aceea, în care interesele tuturoru cetáteniloru suntu mai tare identice un'a cu alt'a. Noi dorimur cu totii deslegarea cestiunei natiionalitátoru.

Noi trebuie sa fimur convinsi cu totii, ca interesele tuturoru se potu asecurá numai prin infloirea tieiei. În sferítu noi suntemur convinsi cu totii, ca infloirea tieiei depinde dela aceea, ca tóte interesele ei trebuie suntu asecurate. În privintia timenteloru dara nu e diferentia, ci numai în felulu si modulu ajungerei loru. Majoritatea vrea sa deslege cestiunea pre basea libertátei în d i v i d u a l e. Votulu minoritátei insa cere: 1) arondarea comitatelorú dupa natiionalitáti; 2) domnirea unei natiionalitáti în teritorialele acestea arondate; 3) impartirea oficieloru si dignitátoru dupa natiionalitáti.

La o cestiune asiá momentósa, precum e o impartire nóua teritoriale trebuie chiarificatu mai întâiu, ca pre ce basa sa se esopereze acéşt'a? Despre cestiunea acésta nu se afla nimic'a în propunerea minoritátei. Mai înainte de tóte aru trebú sa se faca unu criteriu obiectivu despre natiionalitate. Aro sa se privéasca aci cá decideriuturu suntu numelu, ascultarea marturieloru despre puterea individuloru respectivi, séu originea?

Mai incolo nu se otăresce nici forulu, înainte cáru'ă aru avea a se decide certele despre punctulu acésta, si care în casuri de controverse aru „osândí“ pre cine-va la vre-o natiionalitate (ilaritate!).

Esperintiele anulú din urma de pre câmpulu statisticeí au aretatu, ca otarirea natiionalitátei nu se póte lasá în dechiararea libera a individuloru. Asiá dara prin unu pasu, prin care se aduce în pericolu natiionalitatea tuturoru cetáteniloru statulu, nu se póte ajunge linischiea aceea, la care nesuescu dd. Mocioni si Mileticsiu. (aplause).

Însa póte ca arondarea comitateloru e numai mijloculu. Tient'a e, cá sa se dechiare în singuratele comitate câte ó n a t i o n e d e d o m n i t ó r e. Propunerea minoritátei nu spune, ca sa se enuntia acéşt'a odata pentru totu-déun'a, séu numai pentru unu siru de ani anumiti. Déca s'aru urmá calea cea dintáiu, ast'a aru fi unu reu mare, pentru ca natiionalitátele se schimba în continuu, si asiá s'aru nasce pentru singuratecele natiionalitáti drepturi istorice, dupa ce acelea au încetatu de já de multu, de a formá majoritatea în vre-unu comitatu. Calea a dóru'a aru fi împreunata cu dificultáti si mai mari, pentru ca totu la cinci séu diece ani aru trebú sa se faca o impartire nóua în tiéra.

Dara chiaru si dechiararea unei limbii de domnitére în vre-unu comitatu, este numai unu mijloculu. Tient'a sa fia linischiea natiionalitátoru. Însa óre linischi-s'aru într'adeveru natiionalitátele, déca s'aru primí propunerea minoritátei? Nu póte fi indoieála; ca o natiionalitate nu s'aru simti liniscita, o natiionalitate, carea álátu pentru numerulu ei cátu si pentru cultura ei merita unele consideratiuni: e vorb'a de cea n e m t i é s c a. Nu se afla nici unu teritoriu mai mare, unde nemi'ă aru fi în majoritate. Pâna acum'a firesce, érá obiceiulu, a nu luá pre un gurii si pre n'e m t i i în considerarea la cestiunea natiionalitátoru!

Eu sum convinsu, ca nu se va aflá nici unu invetiátu, care aru fi în stare sa arondeze comitatele din Ungari'a asifeliu, încátu sa nu vîna în cele mai multe comitate mai multe natiionalitáti. E adeveratu insa, ca în momentul, în care s'aru enuncia în singuratele comitate domnirea majoritátei, acelea, care nu suntu în majoritate, nu voru fi liniscite. De óre-ce insa tóte natiionalitátele într'unu locu suntu în majoritate, în altulu în minoritate, unele natiionalitáti de pre unele teritorie restrinse — precum este d. e. multu stimat'a natiionalitate serbéscă, cărei'a i-aru vení unu teritoriu fórte restrinsu — s'aru multiamí, iéra pre tóte cele-lalte teritorie aru fi supremata.

Multi credu, ca cestiunea natiionalitátoru e numai rezultatulu agitatiei maestrite. Eu nu sum

de opiniunea acésta. Cestiunea natiionalitátoru e numai o ramura a miscamentulu acelu'ă mare de libertate, care au produsu în patri'a nót'ă rezultate asiá mari, si care au dusu la libertatea si ecitatea tuturoru individuloru si confessiuniloru.

Póte se dara crede, ca vomu delaturá atunci o miscare, a cărei basa o forméza ide'ă libertátei, déca vomu creá privilegii? déca vomu organizá tier'ă nót'ă asifeliu, încátu sa nu se afle în patri'a acésta nici unu cetátienu, care sa se póta simti liberu în tóte comitatele, care sa póta privi tier'ă întrégu de patri'a sea?

Lumea sta asiá de demultu, au devenitu asiá de varia, si domnita de ómeni asi'a de feliriti, încátu se póte dice cu totu dreptulu, ca în privintia acésta nu se póte produce nemi'ă, ceea ce nu aru fi esistatu de já mai înainte într'o forma séu alt'a.

Pentru aceea se póte face usioru si cu dreptu avisare la Elveti'a si Belgiu, unde în adeveru inca exista totu acelea relatiuni de natiionalitáti, cá si în patri'a nót'ă, numai nu trebuie nitatu, ca în proportiunea acésta totusi se afla o mica diferentia. Relatiunile acestea nu exista în tierile amintite acum'a; ele au esistatu înainte cu o mie de ani.

În evulu acelu'ă, cându în urm'a lopteloru si frecările provocate prin reformatiune au fostu ajunsu în fine confessiunile fatigate la pacea dintáiu, atunceá isi cautau ele asecurarea drepturiloru tocmai în asifeliu de statoriri, precum le postesce acum'a deputatulu Mocioni în propunerea sea, cá adeca în fiacare comitatu arondatu sa fia o confessiune domnitére. Acésta nu este alt'a decátu aplicarea principiulu: „cujus regio, illius religio.“ Scimur, ca fiecare confessiune singuratică pretindea o parte anumita din oficiile publice pentru sine, scimur, ca diferitele comune se edunara sub unu stindardu deosebitu. Si ce au fostu urmarea acestoru nesumtie? Nu au fostu rebelulu sangerosu, carele au maculatu tier'ă unu seculu întregu? (aplause). Rebelsbele acestea nu le au fostu doritu nime, ele au fostu urmările cele triste si neincungiurabile a normeloru fipsate, care prin urmare sau aratatu perniciose chiaru si pentru confessiunile acelea, care le au fostu cerutu.

La aceste mi voru respunde multi dintre stimatei Domni deputati, ca între natiionalitáti si confessiuni e o mare deosebire. Si eu sum de opiniunea acésta, insa convingerea mea e aceea, ca ori ce pondo vomu pune în cestiunea natiionalitátoru, incredintia are totu-si o influintia cu multu mai mare asupra inimii, decátu cestiunea natiionalitátoru. Prin urmare déca va fi delaturata prin libertate caus'a acésta mai mare a separárei, credeti mi, ca si caus'a cea mica a separáreie va delaturá prin libertate (asi'a e!).

Aici sau escatu temere, ca viitorulu natiionalitátoru e perichiatu prin civilisatiune. Si eu metu de acésta si recunoscu ca acei'a, caror'a le face la inima natiionalitatea, potu contá cu ingrijire la progresulu civilisatiunei, pentru ca cu progresarea civilisatiunei natiionalitatea va deveni totu mai putienu periculósa. (aplause). În timpurile mai vechi formau vreocâteva familii natiionalitatea, si acésta si acum'a e asi'a în Americ'a si Australi'a la popórele cele necultivate. Asi'a dara fiecare natiune mica e espusa pericolulu acestu, acestu'ă suntemu espusi si noi, si fratii nostrii Croati, precum si tóte natiionalitátele, care locuescu în patri'a acésta. Dara prin ce sa ne aparámur, dóru'a prin aceea, ca sa invalimur natiionalitatea cá pre o mumia în legi si sa o punemur în cript'a legislative? (aplause sgomotóse). Nu! ce nu póte vietii în secululu nostru, nu are nici viitoriu. (aplause). Cine dara ingrijesce mai bine pentru securitatea natiionalitátoru, acei'a, care propunu asifeliu de legi, prin care ne abatemur dela calea civilisatiunei si împedécámur ori ce desvoltare, séu acei'a, care privescu libertate-a de unic'a mesura pentru orice progresu, va sa dicá aceea, dela care depinde ridicarea si sustienerea fie cărei natiionalitáti? (aplause)

Si acum'a revinu la opiniunea mea, ca cestiunea natiionalitátoru este o cestiune pentru noi toti. Dupa convingerea mea, noi trebuie sa deslegámur laolalta cestiunea acésta, insa tocmai pentru ca trebuie sa deslegámur cestiunea acésta si pentru ca ne învatia istori'a, ca deslegerea unei cestiuni numai atunci e possibilă, déca modulu deslegári nu sta în contradicere cu ideile secululu, — toc-

mai pentru aceea dău trebuie să deslegăm uestiunea naționalităților în consonanță cu ideile timpului nostru. Secolul nostru însă, multamită lui Dumnezeu, e secolul libertății (strigări șgomolose de eljenuri), și nu există puterea aceea, care ne ar putea înduplea, să parasim terenul libertății, că să ne retragem după valul privilegiilor.

(Va urmă.)

Ce-va despre conferințele invetiatoresci.

(Capetu.)

c) Temătele consultațiilor trebuie să fie — se înțeleg — de asiă natură, că să stea în strinșă legatură cu educația și instrucțiunea; — să-și deschidă adăca invetiatorului pôrt'a, că să între și să culăga frumôse cunoștințe de pre-înșinșul câmpu alu pedagogiei, cari să-și servască de calauzi în calea perfecțiunii lui speciali. Acestu câmpu este de estensiunea cea mai imensă, ce si-ò pôte cine-va imagina; căci marginile lui duc până la infinitu! — Si chiaru din acestu respectu temătele trebuie bine alese; trebuie să se ia în băgare de seama cele mai de aproape și neîncungiurabile lipse, ce se ivesc în școlele nòstre și sunt de o necesitate imperioasă de a le suplini cătu se pôte mai urgentu, — că astfelu prin aceste precauțiuni să se delatureze obstacolii, ce cerca a stagna invetiamentulu din școlele nòstre populare. Pre de alta parte astfelu de teme trebuie propuse în conferința, cari să lase destulă tempu membriloru pentru de a se pute pregati.

Lasu, ca fia-căre membru însuși este chiaru referentu asupr'a întregi materii de desbaterē; dară este de recomandat, că pentru fia-căre temă să se alăga doi referenti, cari să o lucreze nede- pendentu, liberi de ori-ce prejudețiu și la rendulu lor să-și facă fia-căre observările basate pe motive puterice dându temei unu rezultatu cătu se pôte de siguru și practic! — După ce fia-căre referentu și-a făcutu la rendulu seu raportulu în conferința despre tem'a respectiva, se deschide desbaterēa generală a fia-cărei teme; — și în decursulu desbateri fia-căre membru este competentu ba datoriul chiaru a luă parte activă la desbaterē cu tactu de unu omu maturu per excellențiam dîsu! —

Tòte repetitiunile nefolositoare, tòte nesiguri-tățile, tòte indoelile și pre-estins'a desfasurare a temei trebuie ocolite. La locul seu aru fi, deca fia-căre membru va face unu raportu specialu despre starea internă și externă a școlii se se astfelu alu presentă conferinței spre desbaterē. — Iera ce se atinge de locul, unde să se țină conferințele, trebuie să se alăga astfelu de punctu, care să ofere membriloru ocaziune, de a cerceta școle mai bine organizate, că prin acest'a să li se pună în evidința rezultatele castigate prin singuratițele conferinței. Si invetiatorulu, care repre-sintă cutare școlă, să dea o critică cătu mai esactă despre totu ce a pututu observă elu la sine, la elevi, la materialulu de invetiamentu și la metod'a propuneri în decursulu prelegeriloru și alu órelor se de preparațiune; tòte acestea din punctu de vedere moralu, instructiv și disciplinar! — Loculu țineri conferințelor aru fi bine să se fipsedie acolo, unde se gasesc școle mai bine organizate, cari duc asiă descundu proti'a între celelalte, pentru că să se dea invetiatoriloru ocaziune, de a vedé practice regule didactice pedate de densii în cutare conferința! Din acestu respectu tempulu țineri conferințelor trebuie fipsatu, cându se țină înca prelegeri și înca în lun'a Iuniu, a-prope de esamenu, cându se face repetitiune generală din tòte obiectele! —

Pre langa tòte acestea este de recomandat, că în legatură cu conferințele nòstre invetiatoresci să introducem și asiă numitele șocietăți de lectură, cari să constē din membrii conferinței și alti amatori de astfelu de lucruri. Acestă șocietate să-și țină adunările generali d'òdata cu conferințele, cu care ocaziune să se țină disertatiuni despre cutare teme de cuprinsu pedagogicu. Șocietatea să-și aibă și pre-represintantii sei legali prelănga unu fondu disponibil, din care să se cumpere opuri pedagogice, prin ajutoriulu căror'a să-și măriescă cerculu activității se.

Eaca înca unu mediu locu pentru invetiatori d'a se perfecționa în cariera-le! Avendu mai de parte în vedere promovērea intereselor școlare, nu potu să nu amintescu cătusi de pucinu de mare

avantagi, ce aru aduce invetiatorulu doritoriu d'a invetiă, înființarea de biblioteci școlare prin tòte comunele. Si acest'a să ar face pre-șușioru, cându fiacare comuna ar spendă anualiter cătăva florini pentru cumpararea de opuri pedagogice, cari să înlesnască invetiatorulu și astumodu crescerea și instruirea fiitorilor cetățiani! Unu avantaju acest'a, care penelulu, acelu traducatoriu fidelu alu faptelor omenesci, lu descria în pre frumôse colori, unde este tradus în realitate! O școlă populară bine organizată după principiile pedagogiei moderne nici nu se pôte înțelegē fara d'a ave o bibliotecă macaru și mai pucinu numerosă de cărți.

Să ne silim de ra toti din tòte părțile a radica starea invetiatoriescă la naltimea, ce ea este în dreptu a pretinde. Căci în epoc'a, în care ne gasim, nu se mai clasifica poporale după proporțiunea lor numerică: ci ele și căștiga o importanță, se asiăza pe treptele omeri- riei după capitalările morali, științifice și materiali, ce le posedu!! Asiă dară epoc'a, în care ne gasim, reclama imperiosu a ne alcațui esistenți'a nòstră și internă și externă conformu progresulu, ce lu profesza omenimea astadi!

Cine dar nu pôte pune pre noi în stare d'a fi capabili în a ține contu de progresulu, ce lu face omenimea pre fia care minutu? Respunsulu este simplu: școl'a! Cine nu pôte garanță capitalari morali, științifice și materiali întrun modu asiă de facilu? Respunsulu este simplu: școl'a!

Decă școl'a nu garanță astfelu de bunuri: să ne grabim a o pune cu o óra mai nainte în stare d'a potē coresponde pre deplinu misiunii, ce i-a încredințatu Domnedieu, și care consta în a redica pre omu la demnitatea, ce-i compete. — Si vomu ajunge la rezultatu: deca toti din tòte părțile vomu delatura obstacolii, ce stagnăza invetiamentulu — dându astfelu adeverat'a apretiare, ce reclama starea invetiatoriescă! În fine mi permitu libertatea d'a face încheiare acestoru renduri. Dea Domnedieu, că tòte astea să nu rămăna unu: piũm desiderium!

Ioanu Petrascu
invetiatoriu la Resnari.

Principatele române unite.

În 15 Novembre s'au deschisu corpurile le- giuitoare Domnitoriulu le deschide cu urmatoriulu cuventu de tron:

Domni senatori! Domni deputati!

Alfându-me astadi în mijloculu d-vòștra, celu dîntăiu simțimentu de datoria ce se descępta în inim'a mea că si într'a d-vòștra, negresitu, este de a multami ceriului, ca și în anul acest'a a înșinsu asupr'a nòștra binecuvântarea șea de pace și de abundență. Într'adeveru nu numai ca amu pututu esporta în acestu anu întreit decātu alta dată, dară rezervele ce nu s'au esportatu încă suntu imense. Acestă prosperitate a doveditu ca deca, nenorocirile din urma au fostu unu boldu spre a ne imbarbată că să luptăm contr'a lor, restriștea este pentru poporele cele vigarose unu stimulentu puternicu pentru desvoltarea activității naționale.

Decă, Domniloru, amu constatatu cu ferice marea creștere a activității poporului romănu, imi implinesc datoria constatādu bun'a ordine ce domnesce în tóta țier'a, potu dice cu mândrie ca naținea romăna înaintēza cu pasi rapedi spre a ocupă unu locu în șocietatea modernă, unde națiunile se clasifica după garanțiile ce dau de moralitate, după titlurile de serviciuri ce aduc umanității.

Unu incidentu numai a venit să tulbure acestă armonioasă stare de lucruri: acel'a de la Pietrosiani, unde unu numeru de străini favoriti de situaținea localității, a pututu dejucă supraveghierea autorității nòștre, putēdu-se întruni și trece Dunărea.

Desvoltarea tuturor ramurilor activității naționale cere că și administraținea să devie din dî în dî mai în raportu cu necesitățile șociale. Ati facutu multu, Domniloru, pentru acest'a în sesiunea trecută. Guvernulu meu caută la rendulu seu s'aducă în bunatățirile ce lu privesce.

Dar spre a ajunge la acest'a trebuie să ținemu de aproape în vedere starea financiară, de la care depinde tóta desvoltarea materială a unui Statu, și pentru care creditulu este adeveratulu dinamometru. În privința acest'a constatăm cu bucurie ca efectele publice, sporite în anul 1867 cu 15 la suta s'au urcatu în acestu anu înca cu 18.

Astufelu obligațiunile rurale, cari la începutulu anulu acestuia avēu cursu de 78, acumu se cemperă cu 96, ier obligațiunile Oppenheim cu 84; și cum putē fi într'altu felu cându acumu nu numai ca budgetele nòștre nu se echilibreza cu unu deficitu, dar ele lasă înca unu excedentu. Într'adeveru, exercitiulu anulu 1867 s'a închis cu unu prisosu de peste douedeci milioane lei vechi, cu care s'a pututu acoperi deficitulu anulu 1866, fãra să mai fimu nevoiți a recurge la unu nou imprumutu. Exercițulu anulu curentu, deca nu va lasă unu prisosu atātu de mare, nu trebuie să uităm căte îmbunatăiri s'au adus în deosebitele servicii, căte construcțiuni și mai cu seama căte reparațiuni sau facutu. Budgetele anulu viitoru ce suntu în cercetarea comisiunii dunnévòștra ve încredințăza ca er'a imprumaturilor este închisă și ca nici contribuabililoru nu se ceru sacrificii noi, de și avem cu drumurile de feră și cu organizarea armatei cheltueli extraordinare de întâia ordine.

(Va urmă.)

23—2

Concursu.

Pentru ocuparea stațiilor vacante de invetiatori din comunele Sustra, și Topl'a, în Protopresviteratul Hasziasilui se escrie prin acestu concursu, cu acestă stațiuni suntu impreunate următoarele emolumente anuale:

I. Sustra.

- a) în bani ga'ta 63 fl. v. a.
- b) în naturalii: 20 meti de grâu, 20 meti de cucuru, 50 puncti de sare, 50 puncti de clisă, 15 puncti de lumini, 8 stângini de lemne, 4 jugeru de samenatu, 1 jugeru de grădina, și șici cartiru liberu.

II. Topl'a.

- a) în bani ga'ta 21 fl. v. a.
- b) în naturalii: 6 meti de grâu, 16 meti de cucuru, 50 puncti de sare, 50 puncti de clisă, 10 puncti de lumini, 8 stângini de lemne, 1 jugeru de grădina, și cartiru liberu.

Doritorii de a ocupă vre-unulu din acestă posturi de invetiatori, suntu avisati recursorile loru indiestrate cu documentele preschise și adresate cătra Venerabilulu Consistoriu Aradanu, a le tramite șubșcrișului până în 12 Decembre a. c.

Bellinz 11 Novembre 1868.

Constantin Gruciu,
Protopresv. Hasziasilui și district.
Inspectoru de școle.

18—2

Concursu.

Pentru ocuparea stațiilor invetiatoresci din comunele:

1. Sant-Andrasiu cu salariu anualu de 100 fl. v. a. doi stângini cubici de lemne, și cartiru naturalu.

2. Chergesiu cu salariu anualu de 100 fl. v. a. 6 stângini cubici de lemne și cartiru naturalu, se deschide concursu, doritorii de a ocupă acestă stațiuni voru adresă concursele lor la șubșcrișulu până la 1 Decembre cu documentele: ca suntu de religiunea gr. or., ca au absolvatu cursulu pedagogicu ori clericalu în institutulu archidieceșanu din Săbiu.

De v'a, 11 Noevre 1868.

Inspectoratulu districtualu școlariu
gr-or. alu Deveș.

Ioann Papiu,
Protopopu.

Nr. 25—2

Edictu

Dimitrie Iordachie Proca din Resnovu, carele acum de trei ani, au parasitu cu necredință pre legința sa șocie Ana nascuta Carștea care e din Cristianu, prebegindu în lume, și nesciinduse loculu aflării lui, — dupăce înca și prin Edictulu din 26 martiu a. c. fu citatu, se mai citează și prin acest'a, că în terminu de șiese luni, dela datulu de fată, să se presentedié înainte șubșcrișului Șcaunulu protopopescu, spre a stă fatia cu pomenit'a lui șocie, și a respunde la invinșirile ce i se facu din partea acestuia, căci la din contra, și fãra de densulu se va decide procesulu matrimonialu, urditu în contr'a lui — în șcutulu S. S. canone bisericesci. Dela șcaunulu protopopescu alu Branului greco-orientalu.

Zernesci în 10 Octomvre 1868.

Ioann Metianu,
Protopopu.